

DE LECTURA

+ 14
anys

Dilluns

20 de febrer de 2012

19.00 h

Biblioteca

EN

T
R
E

PA

LA

BR
AS

AMB LA
PRESÈNCIA
DE
L'AUTORA

El Secret del meu turbant / Nadia Ghulam, Agnès Rotger.
Barcelona : Columna, 2010. 316 p. ; 24 cm
ISBN 9788466413206

Informació extreta de: www.nosaltresllegim.cat

Em van venir ganes de llegir aquest llibre després de veure per la tele i llegir a alguns diaris diverses entrevistes fetes a les seves autores, la Nadia Ghulam¹ i l'Agnès Rotger². I és que *El secret del meu turbant*, és un llibre escrit a quatre mans per la Nadia, una jove afganesa que ens explica com va ser la seva vida a l'Afganistan, i l'Agnès, una periodista catalana.

---

1 Va néixer a Kabul el 1985. Va viure grans penalitats al seu país –guerra civil, fam, règim taliban i dificultats de tota mena-, però se'n va sortir de totes gràcies al seu enginy i coratge. Actualment viu a Catalunya fent el que sempre ha volgut fer: estudiar i ser ella mateixa amb llibertat.

2 Agnès Rotger i Dunyó va néixer a Badalona el 1973. Periodista de formació, col·labora amb diversos mitjans com *Sàpiens* i *Descobrir Catalunya*, i ha dirigit les editorials *Pòrtic* i *Mina*. Ha escrit tres llibres pràctics per adults i dos per a nens. *Nàdia. El secret del meu turbant* és el seu primer projecte literari.

[El secret del meu turbant](#)³ és un llibre valent i sincer, com també ho és la Nadia, que en primera persona i d'una manera molt generosa comparteix amb els lectors la seva vida. Així coneixem com amb vuit anys es va cremar la cara i part del cos per culpa d'una bomba que va esclatar a casa seva durant la guerra civil afganesa dels anys noranta. També com va decidir fer-se passar per un noi -imagineu-vos el perill que això comporta en una societat governada pels talibans- per poder treballar i ajudar la seva família, i com se les va arreglar per poder compaginar les dues vides sent Nadia i Zelmai alhora. També ens parla de l'amistat, de l'amor, de la religió i del fanatisme religiós, dels canvis socials que es van produint i, sobretot, de les ganes d'aprendre que sempre va tenir i de les ànsies de llibertat per poder tornar a ser ella mateixa. I de com, finalment, pot viatjar a Occident mitjançant una ONG per poder-se operar a Barcelona.

Es poden fer dues lectures d'*El secret del meu turbant*, una social i una altra personal, amb el fil conductor compartit de la doble vida a la que va haver de fer front la Nadia de vegades amb resignació, de vegades amb ràbia però sempre amb valentia i esperança.

Aquest és un llibre que commou, dur de pair per moments i que no us deixarà indiferents però que, afortunadament, té un final feliç. Animeu-vos, que val la pena.

---

3 El secret del meu turbant explica la història real de Nàdia Ghulam, una noia afganesa que amb només vuit anys va patir greus ferides a causa d'una bomba i que quan es va instaurar el règim talibà a l'Afganistan va decidir fer-se passar per home per poder portar un sou a casa.

En sortir de l'hospital dos anys després, el règim talibà s'havia instaurat a Afganistan i ella va prendre una decisió radical: es va vestir de noi i durant deu anys es va fer passar per home per poder portar un sou a casa, ja que el nou govern va prohibir que les dones treballassin fora de casa.

Aquesta és la història de la Nàdia, una noia que va lluitar per la seva llibertat.

Text de contraportada

La mare xiscla mentre em treu amb mans frenètiques els trossos de guix i de ciment que m'han caigut al damunt. Els seus ulls plens de pànic busquen algun indici de vida al meu cos de vuit anys. Acaba de caure una bomba a casa. I ella es llança a apagar amb el seu cos les flames que encenen el meu, amb una abraçada en què em vol tornar a donar la vida. Ignora que ella també s'està cremant, ignora que és una dona feixuga i poc àgil, ignora el fum i la runa i em treu a braços, i en pocs segons, del que podia haver estat la meva tomba. Només després de veure'm fora d'allà, i de comprovar que encara respiro, a la mare l'abandonen les forces. Llavors es posa a tremolar descontroladament i a repetir el meu nom com si no pogués parar mai més: "Nàdia, Nàdia, Nàdia, Nàdia".

Serà l'última vegada que la mare em dirà Nàdia a la nostra casa de Kabul. El proper cop que tindrem una casa, jo seré l'home de la família.

NADIA GHULAM: “NO PENSAVA QUE ARRIBARIA ALS 25 ANYS”

Entrevista publicada a la revista MÀ el 06 de febrer de 2012

Disponible a: <http://www.revistama.cat/nadia-ghulam-no-pensava-que-arribaria-als-25-anys/>

Entrevista a Agnès Rotger i Nadia Ghulam, autores d'*El secret del meu turbant* (Columna, 2010)

La Nadia Ghulam és una noia afganesa que amb només 8 anys va patir greus ferides a causa d'una bomba. Quan va sortir de l'hospital, dos anys després, amb el règim talibà instaurat a Afganistan, va decidir fer-se passar per un home per tirar la família endavant. El seu secret va durar 10 anys. Ara, en fa 4 que viu a Badalona amb la seva família adoptiva, on va conèixer la periodista Agnès Rotger, i d'aquesta amistat en va néixer *El secret del meu turbant* (Columna, 2010), que va rebre el Premi Prudenci Bertrana 2010.

Entrevista a Agnès Rotger i Nadia Ghulam, autoras de El secret del meu turbant

Interview with Agnès Rotger and Nadia Ghulam, authors of El secret del meu turbant

Interview avec Agnès Rotger et Nadia Ghulam, auteurs de l'ouvrage intitulé El secret del meu turbant

*Amsawal akid Agnès Rotger d Nadia Ghulam, imariren n Min yeffaren x
arrezzett inu (secret del meu turbant)*

**رس باتك اتفلؤم مال غ ڤي دان و رجت ورسن غأ عمر ڤلباقم
يت مامع**

Quin és ‘el secret del seu turbant’?

Nadia: Hi ha molts secrets per descobrir en aquest llibre! El secret del meu turbant, per a vosaltres, és la realitat del meu país, el llibre explica la realitat que he viscut jo a Afganistan.

Agnès: Però el secret principal és que la Nadia, quan era petita, va haver de fer-se passar per un noi per ajudar la seva família a tirar endavant, i va ser un secret durant deu anys per tota la gent que l’envoltava, excepte la seva família.

La idea inicial era allargar tant aquest secret?

N: No. En realitat jo no tenia gaire esperança de vida, no pensava que arribaria als 25 anys, pensava que em moriria o que em cauria una bomba. A la guerra, una noia ferida no té esperança.

No ho va sospitar mai ningú?

N: En realitat no, perquè jo vigilava molt. Jo, físicament, m'assemblava molt a un home, i més amb les cremades que tenia a la cara, i amb el turbant que em posava.

A: I pel que diu era impensable que una dona prengués l'actitud que prenia ella. Es va anar fixant com actuaven els homes i ho va copiar tant com podia. Era malcarada, autoritària... Accentuava els trets més durs del caràcter tradicionalment masculí, i suposo que ningú s'ho podia plantejar.

“El secret del meu turbant explica las realidades que yo he vivido en Afganistán”

“El secret del meu turbant describes my life in Afghanistan”

« El secret del meu turbant est le récit des réalités que j'ai vécues en Afghanistan »

“Secret del meu turbant, issawr x tidett iddaregh di Afghanistan”

***“ف اهت شيع ي ت ل ا ق ئ ا ق ح ل ا ي و ر ي ي ت م ر م ع ر س
ن ا ت س ن ا غ ف ا”***

Què era el més difícil d'aquesta doble vida?

N: El més difícil era que no em descobrissin. Ets conscient que ets una noia, estàs creixent com una noia, però t'estàs amagant en tot moment sota d'un turbant, és un estrès. Ara estic aquí, i sovint penso en la mort, però és que durant deu anys vaig estar pensant en cada moment en la mort, pensava que em moriria, o que em matarien, o que em descobriren... I ara estic en tota llibertat, tinc una família que m'estima, però no em puc treure del cap aquest estrès.

A: Forma part de l'estrès post traumàtic. La Nadia ha viscut una guerra, i molta violència, no és només el fet d'haver canviat d'identitat. A mi moltes vegades m'ha comentat que una de les coses més difícils d'haver estat un noi allà és que mai es podia relaxar, ni tan sols dins de la família, no podia descansar d'aquest paper. No pots afluixar mai, ni compartir amb ningú les teves angoixes, els neguits...

D'on es treuen les forces per afrontar una situació tan extrema?

N: Jo penso que això ho hagués fet tothom, perquè és una situació de supervivència. Quan estàs entre la vida i la mort busques la manera per sortir endavant. Perquè ningú vol morir. M'ajudava molt a tenir aquesta força la meva mare, tot i que no li podia dir que tenia por. Jo tenia els meus amics, però no els podia dir que en realitat tenia por d'ells. No podia confiar en ningú.

A: Jo crec que ha estat molt dur, però en certa manera ha estat una oportunitat per poder-se ficar en la pell d'un home i fer coses que no hauria pogut fer. És molt enginyosa i molt ràpida de reflexos. Va haver moments en que va prendre riscos per coses com mirar una pel·lícula o importar il·legalment un llibre romàntic del Pakistan. És increïble que s'arrisqués per coses així, o per la música: agafava cintes que els talibans arrencaven i les enganxava per poder-les escoltar.

N: Les arreglava i tenia clients que em compraven cintes trencades il·legalment. Feia coses que no feia ningú!

Quin tipus de feines va fer?

N: Treballava a la construcció, de pagès, feia pous, en un taller de bicicletes... He treballat de tot per aconseguir una mica de menjar. La meva mare sempre em deia que tinc una estrella. I ara la meva mare catalana també em diu el mateix. Mai han pogut parlar, però és com si ho haguessin fet.

“Nadia se hizo pasar por un chico durante diez años para tirar su familia adelante”

“Nadia passed herself off as a boy for ten years to support her family”

« Nadia s’est fait passer pour un garçon pendant dix ans pour faire survivre sa famille »

Nadia tegga ixef nnes d ah’enjir 10 n iseggussa mah’end ad tawi rwacun nnes

***لوعت یتح مراوعاً قرشع ۆدمل یتبص یتزیت ۆیدان ترکنت
اهت رسأ***

Per què era tan important explicar aquesta història?

N: És sobre tot per gent d’aquí que no té ni idea del meu país. La meva vida no ha estat gens fàcil, ni ho és, però explico com és el meu país de veritat, perquè no és que tothom va amb pistola, jo he tingut amistat, i riquesa de cultura, i amor. No és únicament burka i pistoles.

A: El més interessant de tot plegat és que et pots identificar perfectament amb ella. Quan m’explicava coses de la seva infantesa, jo pensava que podria ser la meva. Tenia una vida feliç, normal, la seva família l’estimava, jugava amb el seu germà, mirava els dibuixos animats, anava a l’escola... I això és el que ho

fa més interessant i més dur al mateix temps. Comences llegint i penses que podries ser tu mateixa, una nena feliç i despreocupada de tot, sense problemes, i de cop i volta ve el clatellot impressionant de la guerra i de la bomba.

Suposo que no ha estat fàcil afrontar aquesta història com a escriptora...

A: Gens fàcil. Jo només havia fet coses de no ficció, més periodístiques, i quan la Nadia em va començar a explicar la història em vaig adonar que no sabia res. Quan m'explicava un diàleg, per exemple, m'adonava que no tenia ni idea del context, era incapaç d'imaginar-m'ho. Com que vam decidir que seria en format novel·la, jo necessitava imaginar-me on estava passant aquella escena, quin vestit portaven, quina olor se sentia, què menjaven, per posar-me a la seva pell i després poder transmetre-ho. Els primers mesos no vaig poder ni escriure. A més jo tenia tots els estereotips que tenim la majoria de gent d'aquí i moltes de les preguntes que li feia al principi eren absurdes. Una de les primeres preguntes va ser com va viure l'11S i va posar una cara que em vaig adonar que estava pixant fora de test, perquè era una cosa totalment irrellevant en aquell moment on vivia ella, no tenia ni idea de res del que li estava

explicant, ni de l'impacte que tenia això, d'on carai era Nova York, ni que existien unes torres bessones, i amb prou feines qui era Bin Laden, i molt menys què tenia a veure amb ells un ricàs d'Aràbia Saudita, és que no podia ser més llunyà!

Com es fa per escriure una història tan dura i que el lector no es contagii?

A: No crec que porti res anar a fer sang i anar a fer patir la gent, crec que no té interès, però sí que hi ha moltes escenes dures, perquè la vida de la Nadia ha estat molt dura. La dificultat era que es veïés ella, amb la seva evolució. Al principi es movia per pura supervivència, però després, a poc a poc, va tenint esperança, comença a veure un futur, segurament sense adonar-se'n. Comença a fer plans, comença a pensar com estudiar, i no com a noi, sinó com a noia...

Com va poder estudiar com una noia després d'haver-te fet passar per un noi durant deu anys?

N: Sempre vaig continuar sent un noi. Quan el règim dels talibans es va acabar no podia fer veure que no havia passat res i tornar a ser una noia. No només per raons de seguretat, sinó perquè per molta gent hagués estat una traïció. El fet de començar a estudiar com a noia em sembla que ha estat el més dur, ser dues persones en el mateix moment: anar a l'escola com una noia i sortir i ser un noi. Abans d'això era un noi a dins i a fora de casa, però després estudiava com a noia però la resta de la meua vida m'havia de comportar com un noi. Costa. Pensava que els meus companys de classe ho explicarien i patia.

A: Si es fes una pel·lícula, seria un dels moments en que patiríem.

No pensaba que viviría tantos años

"I didn't think I'd live so long"

« Je ne pensais pas vivre autant d'années »

"Tugha war ssinegh ca illa ad ddaregh attas n iseggusa"

«الـيـوط شـي عأ نأ روصتأ نكأ مل»

Què l'ha colpit més de la història de la Nadia?

A: El que m'ha colpit més és la intuïció que et dóna esperança. Hi ha alguna cosa, que no li ha ensenyat ningú, que ha fet que ella sabés que ho mereixia, que ningú li podia dir que pel fet de ser una noia no tenia dret a moltes coses. Hi ha gent que hi veu una història dramàtica, però jo la veig clarament una història d'esperança.

N: Jo sóc molt creient, i Déu m'estima molt. Una vegada vaig llegir que Déu fa patir els seus estimats, i quan patia pensava "és que jo sóc estimada per Déu", i això em donava orgull i així me'n sortia sempre. Encara que de vegades m'enfadava amb el meu Déu, sortia a fora a la nit i li deia "Ja en tinc prou! No puc més!". I ara la meva creença s'ha triplicat, perquè Déu m'ha enviat persones. La meva família són els àngels de la meva vida.

Com us vau conèixer?

A: La Nadia tenia ganes d'escriure i la seva família catalana em coneix i saben que jo escrivia, i ens van presentar a veure si ens enteníem. Així va ser. Hi ha una cosa que m'agrada molt, i és que ella se sent molt vinculada als dos països.

N: Aquí estimo molt la meva família, però no deixaré d'estimar el meu país, sempre estaré en contacte amb ells, si cal me n'aniré allà un temps a treballar per millorar les coses. Aquí he tingut l'oportunitat d'estudiar, podria tornar a Afganistan, perquè crec que puc ajudar d'una manera que no pot fer-ho una persona d'aquí. Jo sé l'idioma, sé com està el país, i quines necessitats té la

gent. Hi ha gent que dóna molta importància, per exemple, al fet que els talibans van prohibir la música i que obligaven les dones a posar-se el burka. Per mi està perfecte posar-me el burka i no tenir música, però tenir pau. El que em fa por és que entri un grup de persones a casa i que violin les dones, se les emportin... Què prefereixes?. **REVISTA MÀ**

Nadia Ghulam desvela «El secret del meu turbant»

Aprofitant que divendres és el Dia contra la violència de gènere i properament el Dia dels drets humans, Bages per a tothom, ICV, CCOO i el Grup de Cooperació i dret humans de la Creu Roja han organitzat la presentació del llibre "El secret del meu turbant" de Nadia Ghulam i Agnès Rotger

Nadia Ghulam al Casino de Manresa. Foto: Aida Pla Genobart

La Nadia Ghulam va néixer a Kabul el 1985 i ha viscut grans penalitats al seu país. Amb només 8 anys va patir greus ferides a causa d'una bomba. En sortir de l'hospital dos anys el règim talibà ja s'havia instaurat a l'Afganistan. Vist que el govern va prohibir que les dones treballassin fora de la llar, va prendre una decisió radical: fer-se passar per noi. Així durant gairebé 11 anys per poder portar un sou a casa.

Ghulam és doncs un clar exemple de superació personal, de coratge i de valentia. Abans de presentació del seu llibre a la Sala d'Actes del Casino de Manresa, ens rep molt amablement.

- Ha d'haver estat molt dur per tu fer-te passar per un altre persona. Com valors aquest 11 anys que vas viure com a Zelmai?

- Doncs sí, va ser molt difícil per mi perquè vaig passar moltes pors i vaig haver de renunciar a moltes coses, però en un altre sentit he tingut moltes més llibertats que no hauria tir a dona. En aquest aspecte va ser molt positiu, tot i que ho vaig passar molt malament.

- Els neguits inicials que et podien descobrir es van anar esvaint amb el temps? Com vas conviure amb ells?

- Mai han desaparegut i encara en tinc. Encara que una temporada de la meua vida hagi viscut amb el neguit i la por que em descobrissin, mai han desaparegut. T'acabes acost tenir por i a viure amb ella.

- Com va ser la vida de les dones durant el règim talibà?

- Encara que jo no ho visqués com a dona veia diàriament la situació que passaven, i també ho veig cada vegada que torno al meu país. La situació és molt dura perquè les dones i els drets que haurien de tenir i no poden decidir el que volen fer a la seva vida. Tot i així la situació dels homes tampoc és bona i tampoc estan passant per bons moments.

- Inicialment tenies la intenció de tornar a l'Afganistan, deixar enrere el Zelmai i començar una nova vida allà com a dona. Però què et fa canviar d'opinió i qu aquí?

- Volia tornar al meu país perquè me l'estimo i els afganesos considerem el nostre país com la nostra mare i la volem veure sempre. Hi he tornar, però de moment estic vivint aquí vull tornar-hi quan estigui formada i pugui ajudar als altres.

- Va ser molt difícil escollir quedar-te a Barcelona i viure plenament com a dona enfront la possibilitat de tornar i desvelar que no erets realment en Zelmai?

- Tenia molt dubtes de venir a Barcelona perquè mai havia deixat la meua família i era molt dur saber que els deixava allà. Sí, va ser una decisió molt difícil.

- Molta de la gent que vas deixar enrere s'ha acabat assabentant de que ets una dona?

- Sí, ara ja ho saben. Però no tots, sinó només els meus amics íntims.

- Com van reaccionar?

- Personalment encara no els he vist a tots, però estem en contacte per correu i Skype i per ells va ser un xoc i una fet increïble perquè pugui passar a l'Afganistan.

- Com ho van viure les persones que sabien que tenies aquesta "doble" vida?

- Per ells jo sóc com un "bitxo raro" i no ho entenen perquè he pogut fer coses que, com a dona, no podia fer. Per exemple, la meua germana no podia sortir al carrer a comp mentre que jo sí. Per ells és una cosa increïble.

- Després de la teua experiència, quina opinió tens de les organitzacions sense ànim de lucre?

- L'ajuda que reps és molt positiva, però no tot són flors i violes. També ho he passat molt malament. El que cal és que el personal a càrrec es formi sobre la situació que viu e s'està actuant per poder arribar realment als seus necessitats i que puguin tirar endavant.

- Quan arribes a Barcelona, quina és la teua reacció?

- Doncs és un xoc. Tot va ser un xoc. Coses molt bàsiques com agafar aigua de l'aixeta, dutxar-te, veure les noies com passejaven pel carrer, anar a classe i veure que tenien ca seure... va ser tot un canvi per mi.

- Et va costar molt adaptar-te?

- No, no em va costar molt, però per mi era tot sorpresa.

- I quan et comences a sentir dona?

- He estat molt anys vivint com a Zelmai i el seu caràcter el segueixo tenint dintre meu. Tinc com dos personalitats i agafo coses positives tant d'en Zelmai com de la Nadia. Ell caràcter fort, no tenia mai por... i la Nàdia és una persona molt més simpàtica, parla més i fa més broma.

- Què és el què més trobes a faltar de l'Afganistan?

- Doncs la meua terra. Potser per altres sigui un país amb pòls, amb muntanya i sec, però és el meu país. Ho trobo a faltar tot, però sobretot la meua família.

- En el llibre expliques com la religió ha format part de la teva vida diària. Què significa i com t'ajuda aquesta religió?

- Sóc molt creient i estic molt orgullosa de ser musulmana. Crec que el Déu, que és el de tot el món, m'ha ajudat moltíssim a ser forta i a tenir confiança amb mi per tirar endavan ajudar als altres.

- En les darreres pàgines del llibre comentes com es vivia l'enamorament dels joves allà a l'Afganistan. Com ho vas viure tu i com ho has viscut ja com a dona?

- L'amor a l'Afganistan és molt difícil. Tal com explico al llibre els homes no ho tenen fàcil i difícilment es poden casar amb la noia que ells estimen. Són dificultats que des d'aquí no s'entenen. Allà ni la situació de les dones és fàcil, ni la dels homes.

- I per mi encara era més difícil. L'amor, l'amistat... era difícil prendre decisions i en la meva situació no em podia permetre tirar endavant aquests sentiment.

- Ara estic molt contenta perquè aquí tinc total llibertat i puc decidir el què vull fer, la qual cosa és molt positiva.

- Com et plantejaves escriure el llibre?

- Quan arribo a Barcelona veig que hi ha molta gent que escrivia moltes coses sobre mi i coneixien la meva vida, però vaig adonar-me'n que era la meva vida i que per tant l'havia d'explicar jo. El meu pare català coneixia la família Rotger i em van presentar l'Agnès, que em va ajudar a escriure'l.

- El llibre acaba al març del 2010 i dóna peu a un segon llibre. Tens pensat fer-ne una segona part?

- Podria ser que en el futur en fes la continuació, però per ara no hi he pensat. De moment estic preparant un llibre de contes que m'explicava la meva mare mentre era a l'hospital.

El secret del meu turbant, publicat per Columna edicions i que explica la història real de la Nadia Ghulam, va ser guardonada amb el Premi Prudenci Bertrana de Novel·la 2010.

EL PAÍS

ARCHIVO

EDICIÓN
IMPRESA

Hemeroteca

ACCESO A SUSCRIPTORES »

Accede a EL PAÍS y todos sus suplementos en formato PDF enriquecido

DOMINGO, 31 de octubre de 2010

REPORTAJE: TESTIMONIO

Mi vida como un hombre

A los 11 años de edad, Nadia tuvo la determinación de sobrevivir bajo la piel de un chico

LOLA GALÁN | 31 OCT 2010

Archivado en: Transexuales Afganistán Refugiados Transexualidad Identidad sexual Política exterior Discriminación sexual Víctimas guerra Inmigrantes Inmigración Mujeres Oriente medio Discriminación Sexualidad Asia Prejuicios Problemas sociales Conflictos Relaciones exteriores Migración España Demografía

Nadia Ghulam fue un chico entre los 11 y los 16 años en el Afganistán desgarrado por la guerra y 'pacificado' por los talibanes. Sobrevivió al terror refugiada en la identidad de su hermano muerto. Hoy vive en Badalona, y sueña con volver a su país como una mujer libre

El rostro de Nadia Ghulam no tiene una edad clara. Es joven y maduro al mismo tiempo. Su juventud y el peso de las vicisitudes de su biografía se superponen en esas facciones que saben también ser impenetrables. Es como si las experiencias terribles por las que ha pasado hubieran acelerado el proceso natural de la vida y su piel guardara una memoria torturada, que asoma de pronto, en algunos gestos. Su pasaporte afgano dice que nació mujer, el 4 de junio de 1985, en Kabul, pero ella ha vivido parte de su niñez y casi toda su adolescencia enfundada en una identidad masculina. Nadia fue Zelmai, el hermano mayor asesinado en la guerra civil que dio paso a la terrible paz de los talibanes, en 1996. Y lo fue con tanta intensidad y aplicación que su identidad de mujer naufraga a veces en esa memoria que ella misma reconstruye, sentada ante una taza de té, una mañana de octubre, en una cafetería de Barcelona.

"Ahora estoy contenta de ser mujer", dice Nadia, porque puede ser independiente y libre como las occidentales

Nadia encuentra el 'niqab' incomodísimo. Cuando era un chico, insistía en que su madre usara el 'burka'

Nadia viste de pies a cabeza ropa deportiva de una marca muy popular. "Me gusta mucho, es caliente y cómoda", dice. Botas de montaña, pantalón y chaqueta negra sobre un forro polar azul intenso. La comodidad lo es todo. A ella no le interesa la moda. Y eso que nada más llegar a España, hace cuatro años, le hechizaban las tiendas. "Entraba y decía: '¿Puedo mirar?'. Y me dejaban. Mirar es la primera palabra que aprendí".

No son las tiendas de lujo, ni los coches, ni los restaurantes, ni el brillo espectacular del mundo occidental lo que le tienta, sino la libertad de las mujeres. "Al principio lloraba y le decía a la psicóloga que no quería ser mujer, porque quería ser independiente. Ella me dijo que aquí las mujeres son libres también. Y es verdad".

Ahora va y viene sola, coge el metro, el tren de cercanías, el autobús, y paladea todos los días su libertad como un manjar exquisito. "Ahora me gusta ser mujer", dice, con una voz dulce y aguda, inequívocamente femenina. Tiene rasgos grandes, piel muy oscura y unos ojos castaños que miran al mundo sin miedo. Luce una melena negrísima, rizada, de la que parece estar muy orgullosa, y todos sus gestos transmiten determinación. "Cuando voy a Afganistán hay gente que me dice: '¿Qué te ha pasado? Tienes muchas marcas, estás muy quemada'. Y yo digo: 'Pues sí, es así'".

Sin embargo, después de 14 operaciones, las últimas en una clínica de Barcelona, Barnaclínic, que la atendió gracias a la mediación de dos ONG, Asda y Cirujanos Plásticos Mundi, solo quedan en su rostro tenues huellas de las terribles heridas que sufrió.

Fue en 1993, cuando el mundo feliz de Nadia saltó por los aires. Una bomba destruyó su casa y le alcanzó a ella de lleno. Pasó seis meses en coma en un hospital de Kabul. Apenas recuperada, con el rostro deformado por las quemaduras y las heridas todavía abiertas, tuvo que dejar el hospital y ponerse a salvo, con el resto de su familia, de una guerra que hacía estragos por todas partes. No había dónde refugiarse ni qué comer. Su madre y ella peregrinaron como fantasmas por la ciudad en ruinas, mientras sus dos hermanas pequeñas quedaban a cargo de una tía. Su padre y el hermano mayor, Zelmai, estuvieron perdidos mucho tiempo en el caos infernal de Kabul. Un día, su hermano salió a la calle en busca de comida y no regresó nunca. Un amigo les dijo que había sido asesinado por uno de los señores de la guerra. Su padre enloqueció.

El triunfo de los talibanes, en 1996, fue un golpe más en una sucesión de desastres. Las mujeres vieron mutilada su identidad de personas. Se les obligó a cubrirse con el *burka*, se les impidió trabajar y salir a la calle sin la compañía de un hombre. Como consecuencia de estas leyes, muchas afganas murieron de hambre, solas y abandonadas.

Con el padre perturbado y el hermano muerto, no había futuro tampoco para Nadia, para su madre ni para sus hermanas. Entonces, con solo 11 años, tomó una decisión asombrosa: convertirse en un hombre. Enterrar a Nadia bajo capas de ropa masculina y convertirse en Zelmai, el hermano muerto. Lo pensó mientras convalecía de una nueva operación en el hospital de Jalalabad, atendido por médicos alemanes bajo la protección de la Media Luna Roja. Su madre opuso mucha resistencia, pero al final se rindió. Y Nadia se vistió ropas viejas de campesino y se cubrió la cabeza quemada con un turbante. Así pudo trabajar y evitar que su familia muriera de hambre.

En el Kabul destruido por la guerra y aterrorizado por los talibanes, trabajó como un campesino, cuidó del ganado, excavó pozos y recogió excrementos humanos en el vecindario para utilizar como abono. También estudió el Corán, encontró sosiego en una comunidad sufí y hasta fue ayudante fiel de un anciano mulá en una mezquita de Kabul. "Era muy conocido allí, me llamaban mulá y profesor", recuerda. "Yo fumaba hachís con los talibanes, que eran los vecinos del barrio. Pero pasaba tanto miedo que me escondía entre las plantas de maíz a llorar. Luego me decían: 'Zelmai, cuánto has fumado, tienes los ojos rojos'".

Aunque esta etapa está asociada a los gritos de los ladrones a los que se aplicaba la *sharia*, y cuyas manos cortadas quedaban prendidas del tendido eléctrico, Nadia no comparte las críticas occidentales a los talibanes. "La gente no sabe cuánto sufrimos antes con los *muyahidin*. Había mucha inseguridad y violencia con ellos. Con los talibanes había leyes rigurosas, pero si las cumplías estabas seguro", dice. Excepto si eras una mujer. "Como un hombre, todo era más fácil", reconoce.

Incluso en aquella cárcel gigantesca había pequeñas fisuras, pequeñas grietas por las que se filtraba la libertad, la vida en sus facetas más inocentes. Había unos pocos cines clandestinos en los que se podían ver películas de Bollywood. Las cintas se proyectaban en viejos televisores alimentados por la batería de un camión del dueño del invento. A veces, la batería se descargaba en el mejor momento y había que esperar a que llegara otro vehículo para ver el final. Todavía hoy, las películas de Bollywood son las que más le gustan a Nadia. "Soy muy clásica, me bajo de Internet las canciones de un cantante afgano, Ahmed Zahir

[muerto a finales de los años setenta], y me gustan las películas antiguas, no las que ven aquí los jóvenes".

Nadia habla a borbotones en un castellano aceptable y apoya sus palabras con movimientos constantes de las manos. Son manos delicadas, sin huella ya de las penalidades que afrontaron mientras fue chico. El hambre y el pánico a ser descubierta estaban siempre presentes. Si sospechaban que bajo aquel turbante de tosca tela marrón había una mujer, el castigo podía ser terrible. Por eso, Nadia se afanaba en ocultar sus formas de mujer. Vestía bajo las ropas de hombre una camiseta apretada para aplastar sus pechos y usaba varias

capas de ropa para dar a su cuerpo una apariencia casi informe. La ropa le hacía sudar a mares bajo el sol inclemente de Afganistán, pero no era nunca suficiente para preservarla del frío en invierno. A los 13 años se enfrentó con horror a la primera regla pensando que estaba enferma, y solo gracias a la información que le proporcionó una de sus primas superó el susto.

A los 16 años, con la derrota de los talibanes, Nadia volvió a la escuela. Aprendió a escribir, fue a clases de matemáticas y después, sin despojarse de sus ropas de hombre, a un instituto femenino. Ella era una mujer, y ese era su sitio, pero tampoco podía abandonar de golpe su identidad masculina, por eso se presentó en el centro vestida de chico. "Yo era Zelmai, y no podía ser otra persona de golpe". Y de nuevo tuvo que afrontar el rechazo de los otros. Iba mal vestida, tenía el rostro desfigurado y un aspecto inquietante para aquellas chicas, muchas de las cuales habían vivido en el exilio los años de guerra. Allí volvió a sentirse excluida. "A las chicas les asustaba verme, y yo tenía que meterme debajo de las mesas. Con los hombres, con mis amigos, no había problemas, pero las mujeres estaban muy protegidas, igual no habían vivido en Afganistán durante la guerra, eran vanidosas, muy preocupadas de estar guapas, y he sufrido eso muchísimo".

La nueva guerra desatada contra los talibanes, tras los atentados del 11 de septiembre de 2001, cambió también la vida de Nadia. Llegaron legiones de periodistas y ONG a Afganistán. Y la historia de Zelmai/Nadia, el chico que era en realidad una chica, llegó a oídos de algunas. Nadia se vio forzada a contar su vida para conseguir algo de ayuda. "A veces me trataban como a una esclava, me exhibían como si fuera un muñeco de feria", dice. Por eso, ahora que es una mujer libre, ha escrito, con la ayuda de la periodista catalana Agnès Rotger, un libro que recoge su propia versión de esa etapa asombrosa de su vida. *El secreto de mi turbante*, el libro que publica ahora la editorial Planeta, contiene, además del relato estremecedor de su vida, algunas críticas a las organizaciones no gubernamentales. "Las ONG no se dan cuenta de si lo que hacen está bien o mal", cuenta. "Me ayudaron en unas cosas y me perjudicaron en otras. No quiero ser desagradecida, pero no creo que sepan tratar bien a la gente. Algunas creen que me han ayudado mucho y están muy orgullosas, pero lo que Nadia sufrió no le importó a nadie".

La vida de Nadia inspiró, incluso, una película, *Osama*, la historia de una niña que asume una identidad de chico para sobrevivir en Kabul. Cuando se estrenó, en 2003, el primer filme rodado en Afganistán después de los horrores de la guerra y del dominio talibán, *Osama* tuvo un gran eco. Recibió premios en los festivales internacionales y en Kabul causó asombro. A Nadia le costó mucho ir a verlo. Al final, tanto le insistieron algunos periodistas y miembros de ONG que no pudo negarse. "Fui al cine, pero me hizo mucho daño verlo. Cuando salió, me sentí en peligro, porque era mi historia, y no quería que me descubrieran. Mis amigos lo vieron y me lo contaban: 'Mira, es una chica que se disfraza como un chico'. Y yo me defendía. '¡Pero eso no puede ser. Si me encontrara con un chico así, yo descubriría que era una chica y la haría mi novia', les decía".

El pánico regresó. Todavía eran muchos lo que no sabían que Zelmai era, en realidad, una joven. Todavía hoy, Nadia sigue siendo un hombre para muchos de los amigos que la trataron entonces en Afganistán. Todavía hoy, cuatro años después de llegar a Cataluña para operarse de las cicatrices profundas de la guerra, tiene a veces dudas sobre sí misma. Y se siente desubicada, como los exiliados. "Sí, cuando estoy aquí me acuerdo mucho de mi familia, de mi país. Cuando voy allí me acuerdo de mis padres adoptivos y de mi vida aquí". Pero, puntualiza con mucha energía, "no soy una exiliada, yo quiero volver y ayudar a mi país. Quiero prepararme para ayudar a Afganistán. No en política, porque con la política no se ayuda". Por eso estudia sin descanso: catalán, informática, integración social y materias que tienen que ver con la calidad del trabajo de las ONG. "Y tengo muchos amigos. Mucha vida social".

Ha hecho varios viajes con su familia adoptiva, con la que vive en Badalona. Y ha ido a Italia

como una turista más con una amiga iraní y otra catalana. "Uf, en Roma me pasó una cosa graciosa", dice Nadia conteniendo la risa. Estamos en un restaurante tailandés de Barcelona, que ha elegido ella misma. "Pues que estaba con mis amigas en una plaza con una fuente, y ellas fueron a comprar no sé que, y yo miro el fondo y veo que la fuente tiene dinero, muchas monedas. Y me lanzo y saco un montón de monedas de dos euros. Cuando vienen ellas y les cuento, me dicen: 'Pero Nadia, qué has hecho, ese dinero lo tira la gente, es una costumbre'. Era la *Fontana di Trevi*."

-¿Y qué hiciste con esas monedas?

-Ah, quedármelas. Nos tomamos muchos capuchinos con ellas.

Nadia se ríe un rato, completamente relajada. Si no fuera porque en Kabul ha quedado su familia, se podría decir que es feliz. Pero en Kabul se han quedado todos. Su madre, analfabeta, prematuramente envejecida por la dureza de unas condiciones de vida que sitúan en 43 años la esperanza de vida media en Afganistán. Una mujer de hierro que luchó por la vida de Nadia con una tenacidad conmovedora. Y su padre, que perdió la razón en medio de las atrocidades de la guerra; y sus hermanas pequeñas, que la siguen viendo como el hermano represor y con las que nunca llegó a comunicarse.

Nadia reconoce que quizá fue dura, brutal, injusta, con ellas y con su madre. "Pero era mi supervivencia. Tenía que ser más valiente que los otros hombres. Me decían el loco, porque no era fuerte, pero tiraba piedras a quien me amenazaba".

Su fervor religioso la protegió de situaciones difíciles más de una vez.

-¿Es creyente todavía?

-Sí, sí, conozco el Corán a fondo, y el islam es una religión muy buena. Lo malo son los fundamentalistas. El Corán no dice que haya que pegar a las mujeres, ni encerrarlas.

A los 25 años, Nadia se siente con toda la vida por delante. ¿Piensa en los chicos?, ¿en encontrar alguno que le guste? ¿en casarse?, ¿quizá en tener hijos? "Tengo muchos proyectos, no sé, ya lo veré. Yo tengo que hacer mi vida, y con tiempo todo se arregla", responde enigmática.

De momento, su libro ha recibido el Premio Bertrana, dotado con 42.000 euros. Un regalo excelente que se han repartido las autoras, Nadia y Agnès Rotger, que le acompaña un rato en la entrevista.

"Mi ilusión es estudiar en la universidad y ayudar a mi familia, Tengo proyectos de ayudar a mi país". El libro ha sido el primer paso en la forja de ese nuevo yo. De esa identidad de mujer entregada a los suyos, a su país, a sus compatriotas. "Como mujer afgana y víctima de guerra, me ha parecido que mi historia podía servir a otras personas que luchan. En Afganistán y fuera. Sobre todo, para los jóvenes".

En los cuatro años que lleva viviendo en Badalona con su familia adoptiva ha visitado tres veces Afganistán. Ha ido en calidad de intérprete para una ONG, y también con el equipo de una productora que prepara un documental sobre su segunda vida a caballo entre España y Afganistán.

Volver a casa remueve muchas cosas en su corazón. Cuando llega a Kabul, es como una especie de Papá Noel. Y en su casa la siguen tratando con el respeto que se otorga a los hombres. "Siempre me ponen un vaso de té, y con mis hermanas sigo teniendo la relación de hermano con sus hermanas". Eso sí, también se permiten algunas críticas. Las ropas femeninas que lleva no les gustan. "Nadia, me dicen, te queda mejor la ropa de antes".

Pero volver es, todavía, claudicar. "Cuando voy, me tengo que poner un *niqab* para salir a la calle. Y es incomodísimo. No me imaginaba que fuera tan incómodo cuando era un chico y le obligaba a mi madre a ponerse el *burka* para salir. Cuando visto el *niqab*, me pongo triste y

termino llorando".

Su yo masculino era severo, pero valora todo lo que aprendió a través de él. "El papel de hombre me enseñó muchas cosas. Estoy muy contenta de ser una mujer, pero mi experiencia de hombre ha sido muy útil". Por eso es capaz de romper una lanza a favor de los hombres de su país. "En Afganistán", dice, "tampoco los hombres tienen una vida fácil. También ellos están sometidos al poder de las familias". También son víctimas de una historia de guerras encarnizadas que han hecho ingobernable este país de poco más de 31 millones de personas con una organización social tribal. Afganistán solo superará sus problemas, de eso Nadia está segura, con mucha educación, mucho estudio.